

Hva skal du lese?

Og hva vil du anbefale en tilreisende til ditt hjemsted?

Etter å ha vært landet rundt flere ganger de siste årene, der vi har fått både litteraturpreferanser og turistinformasjon fra lederne i alle NTFs lokalforeninger og sist fra hovedstyremedlemmene, tar vi nå turen en gang til. Denne gangen kommer vi oss en tur til utlandet også.

I år har vi spurt lederne av Tannhelsetjenestens kompetansesentre om hva de vil anbefale Tidendes lesere å lese i sommer, og om de har noe de har lyst til å vise en turist som kommer til deres hjemsted.

Elisabeth Camling, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Nord- Norge

Om å lese

Vad kommer jag att läsa på min semester i sommar? Svaret blir enkelt, jag har ingen aning! Det enda jag vet säkert är att jag skall läsa, och att jag ser fram emot de där lata dagarna när man får sjunka ner i en solstol med en god bok utan att bli störd av en massa måsten. Av den anledningen har jag därför valt att i mitt bidrag till Tidende berätta om några av de böcker som jag har läst under året och som gett mig så mycket tillbaka, inte minst i en hektisk arbetsvardag.

Den första boken är skriven av Khaled Hosseini, författaren till böckerna «Flyga drake» och «Tusen strålande solar» och heter «And the mountain echoed» (Och Bergen Svarar). Khaled Hosseini har skrivit en generations- och familjehistoria utöver det vanliga med en helt fantastisk berättarförmåga.

Den andra boken som också gett mig så mycket glädje, har ett antal år på nacken, och är skriven av Katherine Graham, före detta ägare och ansvarig utgivare av Washington Post. Boken «Personal History» fick Pulitzer-priset året den kom ut, och är en stark berättelse av och om en imponerande kvinnas livsöde. Detta är ett stycke amerikansk nutidshistoria där vi bl.a. får ta del av tidningens avgörande betydelse för «Watergateaffären».

Den tredje boken som jag läst och som jag gärna rekommenderar till andra är, «Den sista kejsarinnan av Kina» är skriven av författaren Jung Chang. Jung Chang, är mest känd som författare till bästsäljaren «Vilda Svanar» (även den en fantastisk bok för de som inte läst den) och handlar om kejsarinnan Cixi, som ledde Kina från 1861 till sin död 1908.

Sist men inte minst vill jag nämna «Att inte vilja se», den senaste och inte sista (får vi hoppas) i Jan Guillous serie «Det stora århundradet» och som började med boken «Brobyggarna».

Jag hoppas så att få följa bröderna Lauritzens, och efterföljande barn och barnbarns liv och levnadsöden ett tag till.

Om å reise

För de som hellre vill resa och turista än att ligga på badstranden eller i hängmattan och läsa goda böcker så kan jag rekommendera sommarstaden Göteborg. Här kan hela familjen få sina önsknings om semesterupplevelser tillgodosedda, allt ifrån besöket i nöjesparken Liseberg, shopping, museibesök (Universeum, Världskulturmuseet, Rhöska, Konstmuseet mm) till att besöka några av uteserveringarna på paradgatan Avenyen.

Om man önskar sol, salta bad och lite Bohusländsk natur, kan man ta bussen från Nils Erikssonterminalen till Koön och vidare med färja över det smala sundet till Marstrandsön.

Ett besök på Marstrands fästning är ett måste, liksom en promenad över ön till Skallens fyr.

Välkommen till det vackra Bohuslän!

Anne-Brit Skjetne, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt-Norge

Om å lese

Biblioteket hadde en sentral plass i min oppvekst i ei lita bygd uten organiserte aktiviteter for barn.

Jeg tapte noe i utvikling av fysiske og musikalske ferdigheter, men vant mye gjennom å utvikle kjærlighet til bøker. Og den kjærligheten kan jeg dyrke hver dag og hver ledig stund. Derfor er det ikke så farlig lenger at jeg ikke har lært å slå hjul.

Boka kan jeg ha med meg overalt, på fly, på tog, på flyplasser og togstasjoner.

Å ha en bok som venter på meg med inngang til kunnskap, om historie, mennesker og steder, er som å ha en hemmelig skatt i lomma som jeg kan ta opp akkurat når det passer meg.

Jeg leser de fleste boksjangre, men motsetning til nordmenn flest, leser jeg ikke krim. Det tar mannen min seg av.

Jeg opplever at jeg søker mer og mer faktabøker om historie og om historisk viktige personer. Akkurat nå leser jeg Svetlana Aleksijevitsj bok «Krigen har intet kvinnelig ansikt». Boka handler om kvinnene som kjempet i den røde arme under 2. verdenskrig. De kjemper side om side med mennene, gjennomgikk ufattelige lidelser og måtte forsake mye. Til og med forlot de sine egne små barn for å forsvare fedrelandet. Til forskjell fra mennene ble ikke disse kvinnene dyrket som helter etter krigen. De ble utstøtt av samfunnet.

Boka som venter nå, og som sannsynligvis blir sommerlektüre, er Peter Normann Waages «Russland er sitt eget sted». Den omhandler Russlands historie helt fram til Putin. Under lesing av Aleksijevitsj's bok har jeg følt behov for å vite mer om hvorfor rusere er villig til å ofre så mye for sitt fedreland. Selv når despoten Stalin styrte og tok livet av så mange av sine egne landsmenn.

Har lovet meg selv at jeg skal lese litteraturhistoriens store klassikere før jeg avslutter siste bok og lukker permen. Har nå begynt på Dostojevskijs «Brødrene Karamasov». En stor forfat-

ter, kanskje den største, men bøkene egner seg ikke som sommerlektüre. En må bite seg fast i bordkanten for å holde rede på de mange russiske navnene på samme person. Får vente på de mørke kveldene i november før jeg fortsetter.

Fritid i Midt-Norge

Jeg er fjellmenneske, og sommerferien i år går som mange somre tidligere, til hytta på fjellet.

Mitt fjell er Sylene i Tydal i Sør-Trøndelag. Forfatteren og fjellentusiast Theodor Caspari beskriver fjellområdet slik: «Sylene ved siden av Sulitjelma det eneste høyfjellet som Norge og Sverige er felles om. Det eneste unionsbånd som er tilbake siden 1905» Og så fortsetter dikteren i sitt leserbrev til Aftenposten i 1917: «Nå var vi kommet til glanspunktet for enhver fjellvandring på denne kant. I en aarrekkje har jeg nå regnet Storbølliseteren ved Vinsterflya for den vakrest beliggende sæter i hele Norge. Nu ble jeg nødt til å medgive at Store-rikvoldseteren ved Essandsjøen under Sylene er den vakreste sæter jeg kjenner»

Det som betegnes som Sylene er et stort fjellområde som omfatter mye mer enn selve fjellmassivet Sylan.

I Sylene har Trondheims Turistforening et merket løypenett mellom mange flotte hytter.

Fjellene her byr på mange muligheter for aktivitet og rekreasjon. Vi går lange turer i bratte fjell og i slake fjell. Sylene byr på begge deler. Underlaget er på de fleste steder mykt å gå på. Behagelig for ledd og føtter og velegnet også for eldre fjellentusiaster. Så har jeg min egen teori om at vandring og skigåing i fjellterreng er den beste fysiske og mentale trening som finnes. Jeg trener balanse, koordinering og utholdenhet, og får en høyere himmel over bekymringer og utfordringer.

Og får tid til å tenke.

Jeg har fiskevann, multe- og sopp-terreng like utenfor hyttedøra. Så har vi de siste åra blitt glad i terrengsykling. Det finnes mange fine stier opptråkket gjennom århundrer av mennesker og dyr som er utmerket å sykle på. Naturen får en egen dimensjon fra

sykkelsestet. Lukter og synsinntrykk blir forsterket.

Lyrikeren Rolf Jacobsen har satt ord på min dragning mot fjellet:

Mere fjell

*Av og til
må noe vare lenge,
ellers mister vi vel vettet snart,
så fort som allting snurrer rundt med
oss.*

*Store trær er fint
og riktig gamle hus er fint,
men enda bedre -fjell
Som ikke flytter seg en tomme
om hele verden enn forandres
(og det må den snart),
så står de der
og står og står
så du har noen å legge pannen inntil,
og kjøle deg
og holde i noe fast.
Jeg trivs med fjell.*

*De lager horisonter
med store hugg i,
som de var smidd av smeder.
Tenk på: – Den gamle nupen her har
stått som nå
helt siden Haralds-tiden.
Den stod her da de spikret en arming
fast til korset
Som nå. Som nå.
Med sildrebekker på og lyngkjerr og
den store
bratte pannen
uten tanker i. Den sto her
under Belsen og Hiroshima. Den står
her nå
som landemerke for din død, din uro,
kanskje dine håp.
Så du kan gå derbort og holde i noe
hardt.
Noe gammelt noe. Som stjernene.
Og kjøle pannen din på den,
og tenke tanken ut.
Og tenke selv.*

Solsikkeåker, Frankrike.

Foto: Kristin Aksnes.

Ellen Berggreen, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest/ Hordaland

Om å lese

Noe av det viktigste med ferie for meg er å få mer tid til å lese skjønnlitteratur.

Jeg leste mye som ung og noen verk som gjorde stort inntrykk på meg den gang har jeg lenge tenkt å lese om igjen. Jeg planlegger å lese Sigrid Undsets trilogi om Kristin Lavransdatter på nytt denne sommeren og gjenoppdage denne store norske litteraturen som aldri blir uaktuell.

Jeg har nettopp avsluttet Jon Michelets tre bøker om «En sjøens helt». Bøkene har gitt meg ny kunnskap om hvor viktig krigsseilerne var for krigsforløpet under den andre verdenskrig, og gir en oversikt over hendelser før og under krigen sett fra en sjømann i utenriksfart. Bøkene løfter frem krigsseilernes historie og bøkene er vel verd å lese 70 år etter at freden kom.

Fritid i Hordaland

Som bergenser må jeg jo trekke frem områder nær Bergen, og jeg synes at noen av de flotteste områdene i Hordaland ligger i ytre Hardanger og i Sunnhordaland. Har du ikke besøkt Rosendal, så bør du tenke på å gjøre det; det er en vakker perle av en bygd!

Etter å ha besøkt Baroniet med rosehagen kan du gjerne ta en fjelltur på Melderskin eller Malmangernuten. Da ser du et storslått fjordlandskap med Folgefonna som bakteppe.

Jeg ferier på Tysnes i Sunnhordaland ikke langt fra Hardangerfjordens åpning, og også på Tysnes kan du nyte fine fjellturer og komme opp på Såta eller på Hovlandsnuten. Derfra har du utsikt til et stort øyrike og du skimter også herfra Folgefonna.

Hvis du er i Bergen en sommerdag vil jeg anbefale å ta en tur til Milde og besøke Arboretet med sine samlinger av Rhodedendron (da må du ta tidlig ferie skal du se den blomstre) og en flott rosesamling, visstnok en av Nor-

dens største. Den japanske hagen for tjener og et besøk. Skulle det skye over under Bergensbesøket vil jeg anbefale Kunstsamlingene på Kode. De inneholder en flott samling av blant annet Astrup-bilder og en del Munch-bilder.

Jeg liker godt å sykle og synes at det er det beste fremkomstmiddelet når en skal oppleve nye steder og få naturinn-

trykk. Om jeg skal anbefale en sykkel-tur må det bli den jeg tok i fjor. Den gikk ikke i Hordaland, men i Lofoten. Vakkere finner du ikke, og om sommerværet blir som i fjor så kan ingen ha det bedre enn i Norge i ferien!

Magne Audun Kloster, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest/ Rogaland

Om å lese

De siste 20 årene har mye tid gått med til lesing av politiske dokumenter. Sommersesongen er imidlertid rolige- re, så da kan det bli tid til annen le- sing. Det er spesielt tre litterære kate- gorier jeg er opptatt av: krim, historie og teologi.

Som barn begynte jeg som så mange andre gutter på den tiden å lese Hardy- guttene. Fra ungdomstiden leste jeg omtrent alle bøkene til spennings mester, Alistair MacLean. Noen av hans bøker har jeg dessuten lest flere ganger. I de senere år er det helst blitt

Jo Nesbø sine krimromaner, og i som- mer står boka «Sønnen» for tur.

Jeg ble veldig hektet på engelsk his- torie gjennom å lese bøkene til Richard Herrmann. Hans historieskildringer er noe utenom det vanlige, men utrolig fascinerende. Ellers er det blitt ulike historiebøker, og i sommer vil jeg lese og anbefale Marte Michelets prisbe- lønte bok «Den største forbrytelsen», om deportasjonen av norske jøder under 2.verdenskrig.

Teologisk litteratur har opptatt meg det meste av voksenlivet. Jeg anbefaler boken «Steingrunnen» av den tidligere svenske biskopen Bo Giertz.

Fritid i Rogaland

Rogaland er et fylke som kan vise det meste av det norsk natur har å by på, fra Jærstrendene til fjord og fjell.

Min anbefaling av turismål er Lyse- fjorden med hovedattraksjonen Prei-

kestolen, som nylig ble utpekt til ver- dens fremste utsiktspunkt av presti- sjetunge Lonely Planet. Stien opp til utsiktsplatået er rehabilitert av nepal- ske sherpaer, og er svært grei å gå.

Ellers går det turistferje på Lysefjor- den, med guide som forteller spen- nende historier om ulike steder langs fjorden. Spesielt å nevne her er Flørlil med sine 4444 trappetrinn opp til fjel- let.

De som ønsker større utfordringer enn Preikestolen kan ta turen til Kjerag som rager 1000 meter over fjorden, og hvis motet er stort kan en bli fotogra- fert på Bolten. Utgangspunktet for turen til Kjerag ligger 27 hårnålssvin- ger opp fra Lysebotn, endestasjon for turistferjen.

Så da er det bare å ønske velkom- men til Rogaland og den spektakulære Lysefjorden i sommer.

God sommer!

Jan Ingve Helvig, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør

Om å lese

Ja, du spør den rette. I snart to år har jeg lest utrolig mye. Det er bare det å si at stoffet nok interesserer et fåtall. Jeg ferdigstiller en masteravhandling og behøver nok lettere lektyre denne sommeren. På underlig vis dukket en bok opp i mitt hus. Jeg hadde i alle fall ikke bestilt den. Så viste det seg at den var skaffet til veie av en kollega til min kone. Tittelen er «Gunhild Kvinen. Et liv i fjellheimen». Jeg har bladd og smakt. Boka er lettlest, men skildrer et barskt liv blant fjellbønder i Norge. Hun og mannen drev turiststasjon på gården som nå er lagt under vann etter oppdemming. En fantastisk sjarmerende bok om ei traust kvinne med et stort og varmt hjerte.

Øya av Victoria Hislop trolldand meg sist sommer, hvor livet på leprakolonien Spinalónga skildres og hvor Alexis får en gripende kontakt med sine røtter. Får jeg lyst og anledning leser jeg også ferdig Sahar Delijani's bok «Children of the Jacaranda tree». En sterk skildring av tyranniet som paralyserer et folk og en by under revolusjonen i Iran, men hvor drømmene tross alt lever.

Selv vokste jeg opp i nabolaget til journalist og forfatter Alfred Hauge, fødd 17. oktober 1915 på Sjernarøy i Rogaland. Stavanger Aftenblad fokuserte nettopp på hans forfatterskap og

fremhever blant annet romantrilogien «Cleng Peerson» med tema fra norsk utvandring til Amerika. Alfred Hauge utforsket i noen av sine romaner det gåtefulle menneskesinnet. Boka «Mysterium» handler mye om syner og drømmer. Denne kan jeg tenke meg å lese, men lar den helt sikkert ligge til over sommeren. Krimlitteratur tiltrekker meg allikevel ikke.

Jeg er så pass voksen at jeg fikk vokse opp med en travel far og en mor som var hjemme. Derfor kan den svenske forfatteren Kristina Sandberg sikkert fasinere meg med sine historier av den hjemmeverende kvinnen Maj som skildrer den sosiale samfunnsutviklingen hun gjennomlever. Trilogien om Maj inngår i et forfatterskap på til sammen seks bøker; «Att föda ett barn», «Sörja för de sina» og «Liv till varje pris»

Birte Nydal stortrives sammen med dyrene sine, her i geitefjøset på Straumsøy.

Fritid i Arendal

Når det gjelder steder å besøke, må jeg innrømme at jeg er blodfersk leder her i Arendal. Jeg er en innflytter som selv må gjøre meg kjent. Men Arendal må jo være perla på Sørlandet! Tyholmen og Pollen med sitt yrende uteliv og nå også Vitensenteret. Fantastiske rullesteinstrender ytterst på Tromøya som gjør det hjemmekjært for en Rogalending. Og om det ikke er Skottland neste, så har du Danmark ved neste kyst. Kan det vel være bedre en sommerdag? Sørlandet har spesialisert seg på å sørge for deg mens du besøker oss. Om du skulle mangle noe, spør i Turistinformasjonen. Et lite tips fra en av mine svigersønner som er oppvokst her: Finner du Øyna, finner du paradiset på jord. Velkommen skal du være!

Hilde Vogt Toven, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst

Om å lese

Om sommeren syns jeg det er deilig å slappe av med en god bok i solen. Men ofte er intensjonene om å få lest mange bøker større enn det faktisk blir tid til. Det er så mye annet å bruke tid på. Jeg har ingen favoritter og leser bøker i de fleste sjangre.

Av krimbøkene til Jo Nesbø har jeg lest de fleste. Han skriver levende. Da jeg var halvveis i boka hans «Snømannen», hvor morderen laget snømenn til ofrene, måtte jeg ned i garasjen hjemme – og der var snømannen. Riktignok var denne laget av nabobarna, men creepy likevel.

Ellers liker jeg også forfatterne Camilla Läckberg og Jørn Lier Horst, de skriver begge gode krimbøker.

Viktoria Hislops «Øya» er en annen fengende bok. En annen sjanger enn krim, og en bok som både er rørende og til ettertanke.

Og akkurat nå ligger «Soloppgang» av samme forfatter på nattbordet.

Fritid i Oslo

Området rundt Oslo byr på mange flott opplevelser. Alt fra yrende byliv, uteliv og typiske turistattraksjoner til mer rolige områder. Jeg syns det er spennende å være turist i egen by! Mine favoritter er Oslofjorden og marka. Selv vil jeg anbefale båttur mellom øyene med

strandhogg eller padletur langs Nes-oddlandet. Sykkeltur i marka med rastepause hos en av de mange koselige serveringshyttene, eller en tur opp til Kolsåstoppen som gir utsikt over hele Oslo og området rundt. Vi er utrolig heldige som har en hovedstad med marka og fjorden så nært!